

УДК 378.018.43:37

DOI 10.31652/2415-7872-2019-60-84-91

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ

Н. Р. Опушко, Л. Е. Габрійчук

У статті досліджено можливості використання елементів дистанційного навчання у викладанні дисциплін педагогічного циклу; увагу акцентовано на важливості активного застосування дистанційного навчання в системі вищої освіти України, вивчено законодавче забезпечення даної форми навчання; досліджено праці провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників, які працюють над теорією та практикою дистанційного навчання засобами сучасних цифрових технологій; охарактеризовано найбільш відомі освітні інтернет-ресурси (Coursera, Khan Academy, Udacity, edX, iTunes U, Udemy, Prometheus, ВІШЦЕ, Moodle).

Авторами подано опис власного практичного досвіду використання елементів дистанційного навчання у викладанні дисциплін педагогічного циклу. Зокрема, здійснено характеристику електронного додатку Google Classroom, його можливості, переваги та недоліки.

Ключові слова: дистанційне навчання, дисципліни педагогічного циклу, Coursera, Khan Academy, Udacity, edX, iTunes U, Udemy, Prometheus, ВІШЦЕ, Moodle, Google Classroom.

THE ELEMENTS OF A DISTANCE LEARNING EXERCISE AT A PEDAGOGICAL CYCLE WEEKEND

N. Opushko, L. Gabriichuk

The Ukrainian state has a period of savage snakes in the politician, economic and social spheres of life of the state. Moreover, at a rapid pace of information-transformation processes, that cardinal reform of the system of lighting is necessary and extremely important for the state's warehouse polity of the near future. The Ukraine's Defense Ministry faced the problem of adaptation of the lighting process to modern times. Common to the necessary and its own forms of a meaningful process is respectfully remotely starting, we are working on the basis of modern pedagogical, information, computer and digital technologies. At the state it is possible to develop the elements of remote education in the cycle of education; it is emphasized the importance of the active stagnation of remote education in the system of education of Ukraine, the legislation of the given formation is introduced; has been implemented in accordance with the legislation of Ukraine, which has not been implemented in the current form; it has also been implemented a number of initiatives, such as the theory and practice of remote development of digital technologies; has been described as the most popular Internet resources (Coursera, Khan Academy, Udacity, edX, iTunes U, Udemy, Prometheus, VISHE, Moodle). The authors have presented a description of the most practical elements of the distance learning process in the educational cycle. The description of Google Classroom, yoga capabilities, adventures and short moments is given.

Keywords: distance learning, discipleship of pedagogical cycle, Coursera, Khan Academy, Udacity, edX, iTunes U, Udemy, Prometheus, VISIHE, Moodle, Google Classroom.

Українське суспільство нині проживає період швидких змін у політичній, економічній і соціальних сферах життя держави. Крім того, стрімкі темпи інформатизації суспільства посилюють трансформаційні процеси, тому кардинальне реформування системи освіти є необхідною та вкрай важливою складовою державної політики найближчого майбутнього. На нашу думку, новітні освітні реформи мають відповідати кільком критеріям: по-перше, задовільняти інтереси всіх сторін освітнього процесу – здобувачів освіти, закладів вищої освіти (ЗВО), роботодавців та держави; по-друге, відповідати світовим тенденціям в освіті, а саме забезпечувати студентську мобільність, можливість оволодівати відповідними професійними навичками за кількома освітніми програмами одночасно; по-третє, максимально ефективно використовувати засоби ІКТ під час реалізації освітнього процесу.

Перед ЗВО України постала непроста проблема адаптації освітнього процесу до сучасних вимог. Однією із необхідних та своєчасних форм зазначеного процесу вважаємо дистанційне навчання, що здійснюється на основі сучасних педагогічних, інформаційних, комп'ютерних і цифрових технологій.

У сучасних реаліях розвитку суспільства урядовці досить чітко розуміють важливість упровадження дистанційного навчання в освітній процес ЗВО. Незважаючи на значення дистанційного навчання для подальшого розвитку держави, як окремих інститутів дистанційна освіта в законах України лише згадується. У Законі України “Про вищу освіту” вказано лише, що навчання у закладах вищої освіти України може здійснюватись, крім іншого, і за дистанційною формою. Основними нормативно-правовими документами, що регулюють дистанційну освіту, залишається “Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні”,

затверджена постановою МОН України 20 грудня 2000 року, Наказ Міністерства освіти і науки України від 7.07.2000 р. № 293 “Про створення Українського центру дистанційної освіти”, Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 р. № 40 “Про затвердження Положення про дистанційне навчання”, Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.04 р. № 335 “Про створення Координаційної ради з розвитку системи дистанційного навчання при Міністерстві освіти і науки”, Рішення Колегії Міністерства освіти і науки України “Про стан і перспективи розвитку дистанційного навчання в Україні” від 23.06.2005 р. Про важливість розвитку системи дистанційної освіти наголошується в Указі Президента України “Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні” від 30.09.10 р. № 926/2010. Інтенсивними темпами дистанційна форма навчання в Україні стала розвиватись із прийняттям Закону України «Про Національну програму інформатизації», а також затвердження Постанови Кабінету Міністрів України від 23.09.2003 р. №1494 “Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 рр.” та Наказу “Про затвердження Положення про дистанційне навчання” (2013 р.) [8, с.19].

Грунтовне вивчення джерельної бази обраної проблеми дало змогу визначити, що в сфері теорії та практики дистанційного навчання працює чимало відомих вітчизняних учених і фахівців, які зробили вагомий внесок у розвиток, організацію наукових досліджень і впровадження в педагогічну практику ідей дистанційного навчання. Над вирішенням цієї проблеми працюють: В.Биков, Н.Білик, Р.Горбатюк, А.Гуржій, Р.Гуревич, О.Долгов, М.Кадемія, В.Кухаренко, В.Осадчий, Н.Сиротенко, Б.Шуневич, Г.Яценко та ін. Досвід зарубіжної педагогічної думки знайшов відображення в працях Д.Кігана, Р.Холмберга, Р.Деллінга, Ч.Ведемеєра, М.Мура, О.Петерса, Дж.Боата, Дж.Данієля, К.Сміта, Ф.Ріда, Н.Фредеріксона, В.Кліффорда.

Мета статті полягає в обґрунтуванні можливості використання елементів дистанційного навчання у викладанні дисциплін педагогічного циклу.

За останні роки в освітній галузі України відбулися істотні зміни, зумовлені розвитком мережі Інтернет та її зростаючим впливом на всі сфери діяльності суспільства. Основна роль в удосконаленні системи освіти належить новим інформаційним технологіям, особливі надії науковців спрямовані на дистанційне навчання. Вдосконалення професійної майстерності майбутніх учителів можливе за умови безперервної освіти та розвитку особистості. Цьому сприяють ті інноваційні, інформатизаційні та цифрові процеси, що відбуваються нині в сучасній освіті. Результатом таких процесів – відповідний рівень підготовки педагогів.

Поняття «дистанційне навчання» трактується по-різному, що спричинює певну термінологічну плутанину. Наприклад, синонімічними термінами можна вважати: «викладання на відстані (teaching at a distance)», «діалогове/онлайн навчання (online learning)», «ресурсно орієнтоване навчання (resource-based learning)», «мережне навчання (network learning)», «відкрите навчання (open leaning)», «електронне навчання (e-learning)» тощо [7].

Законодавчо під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, що відбувається, переважно, за опосередкованої взаємодії віддалених один від інших учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [10].

Останнім часом в Україні замість терміну «дистанційне навчання» використовується широковживаний за кордоном термін «електронне навчання», що є формою інтерактивного навчання, за якого навчальний матеріал доступний у діалоговому режимі і яке забезпечує автоматичний зворотний зв'язок із навчальною діяльністю студента. Особливістю діалогової комунікації за цією формою навчання є те, що вона концентрована переважно на навчальній діяльності, а не на міжособистісному спілкуванні.

Саме на впроваджені елементів електронного дистанційного навчання під час підготовки майбутніх учителів, у межах викладання дисциплін педагогічного циклу, вважаємо за необхідне зацентувати увагу. Нині є чимало онлайн середовищ, що сприяють доступності навчання, його урізноманітненню та спрощенню. Для вищої освіти нами було виокремлено власне дистанційні курси, що розміщуються на інтернет-платформах продемонстровані в таблиці 1 «Перелік освітніх онлайн середовищ та їх характеристика».

Як бачимо, переважна більшість із наведених ресурсів дистанційного навчання є платними, іншомовними та переважно технічно спрямованими. У них чітко відпрацьовані головні питання, тобто, якими основними знаннями має оволодіти фахівець, яким чином практично їх застосовувати. Зміст наведених освітніх платформ містить різноманітний навчальний матеріал: відео, презентації, статті; посилання та відеоролики відповідно до теми заняття; інтерактивні завдання, вправи та тренажери; практичні роботи з можливістю перевірки й коментування викладачем; онлайн тестування з миттєвою перевіркою.

Перелік освітніх онлайн середовищ та їх характеристика

№	Освітня інтернет-платформа	Характеристика освітньої інтернет-платформи
1	Coursera	Пропонує своїм слухачам сотні безкоштовних онлайн-курсів з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач одержує сертифікат про проходження курсу. Coursera співпрацює з університетами з різних країн світу для викладання курсів цих навчальних закладів онлайн. Курси є безкоштовними, але для тих, хто хоче одержати сертифікат із персональною верифікацією, передбачені платні сертифікати. Упродовж навчання студент мав переглядати відеолекції, що надсилаються йому щотижня, читати рекомендовані статті та виконувати домашні завдання. Деякі курси мають українські субтитри [1].
2	Khan Academy	Освітня організація, що була створена ще у 2006 році. Мета організації – надання якісної освіти кожному і всюди. На сайті є кілька тисяч безкоштовних мікролекцій з математики, фізики, хімії, історії, фінансів, економіки, біології, мистецтва, комп'ютерних наук та інші. Всі курси поділені на уроки, з можливістю перегляду незалежно від курсу, який ви вибрали. Проект підтримується за рахунок пожертвувань [1].
3	Udacity	Більшість курсів Udacity – технічної спрямованості. В кожному курсі є кілька уроків, які містять короткі відео. В кінці заняття є завдання, щоб перевірити наскільки слухач засвоїв матеріал. В середньому курс триває до 2 місяців, а щотижня на нього треба витратити орієнтовно 6 годин на навчання.
4	edX	Спільний проект Масачусетського технологічного та Гарвардського університетів. Більше 200 університетів зі всього світу виявили бажання співпрацювати з проектом і надають свої матеріали. Курси безкоштовні, але сертифікат про їх завершення є платним.
5	iTunes U	Ця платформа підійде для власників Apple-пристроїв. Список запропонованих дисциплін дуже великий, як і список навчальних закладів, що надають лекції. Часто урок містить допоміжні файли, де пояснюються деякі аспекти лекцій, або ж наводяться приклади застосування пройденого уроку.
6	Udemy	Тут представлені найрізноманітніші курси, серед яких продуктивність, стиль життя чи, навіть, музика. Є як безкоштовні курси, так і платні. Навчальні матеріали представлені у вигляді відео, аудіо, презентаціями та текстом. Udemy також пропонує можливість організаціям створювати власні навчальні проекти для корпоративного навчання.
7	Prometheus	Громадський проект масових відкритих онлайн-курсів. Цей український сервіс стартував лише нещодавно, але вже набув значної популярності. Зараз доступні чотири курси: Prometheus надає безкоштовну можливість університетам, провідним викладачам та компаніям-лідерам у своїй галузі публікувати та розповсюджувати курси на цій платформі. Кожен курс складається із відеолекцій, інтерактивних завдань, а також форуму, на якому студенти мають змогу поставити питання викладачу та поспілкуватись один з іншим. Успішне завершення курсу дасть змогу одержати електронний сертифікат, що підтверджуватиме здобуті знання.
8	ВИЩЕ www.gohigher.org	Вітчизняна інтернет-платформа об'єднує викладачів та надає їм інструменти для розвитку. Основна мета – оновити вищу освіту через створення сучасної системи підвищення кваліфікації викладачів. Забезпечує комунікаційну підтримку, статті та інтерв'ю, розробляє онлайн курси, сесії щодо освітніх програм, проводить тренінги для викладачів [3]
9	Moodle	Модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, котре називають також системою управління навчанням (LMS), системою управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформою для навчання, що надає викладачам, учням та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного. Moodle можна використовувати в навчанні школярів, студентів, під час підвищення кваліфікації, бізнес-навчанні, як у комп'ютерних класах навчального закладу, так і для самостійної роботи вдома [1].

Пропонуємо далі з'ясувати можливості ще одного інформаційного сервісу, який є значно доступнішим та простішим у використанні. Може бути адаптований під особливості викладання будь-якого циклу навчальних дисциплін, у тому числі й педагогічного циклу, зокрема «Методика виховної роботи», «Історія педагогіки», «Педагогічна практика» тощо. Мова йде про GoogleClassroom – це безкоштовний сервіс для закладів освіти та некомерційних організацій. Також він доступний всім, хто має особистий обліковий запис Google [2]. Перевагами використання цього ресурсу є: зручний у використанні інтерфейс; доступ до ресурсу може бути постійним за наявності підключення до мережі Інтернет та будь-якого стаціонарного чи мобільного пристрою (персональний комп'ютер, смартфон, планшет, айфон); розширення для Chrome та можливість скачати додатки в Google Play Market та Itunes. Оскільки, Клас інтегрований з Google Документами, Google Диск та Gmail, викладачі можуть призначити завдання, прикріпити до них матеріали – документи, посилання та зображення [12].

Пропонуємо власний досвід упровадження елементів дистанційного навчання за допомогою GoogleClassroom під час викладання дисциплін педагогічного циклу. Почати роботу в цьому додатку досить легко, для цього досить мати акаунт на Gmail. Зайшовши на додаток (як показано на рис. 1), викладач має змогу самостійно наповнювати цей контент залежно від того, викладання яких дисциплін він забезпечує (рис. 2).

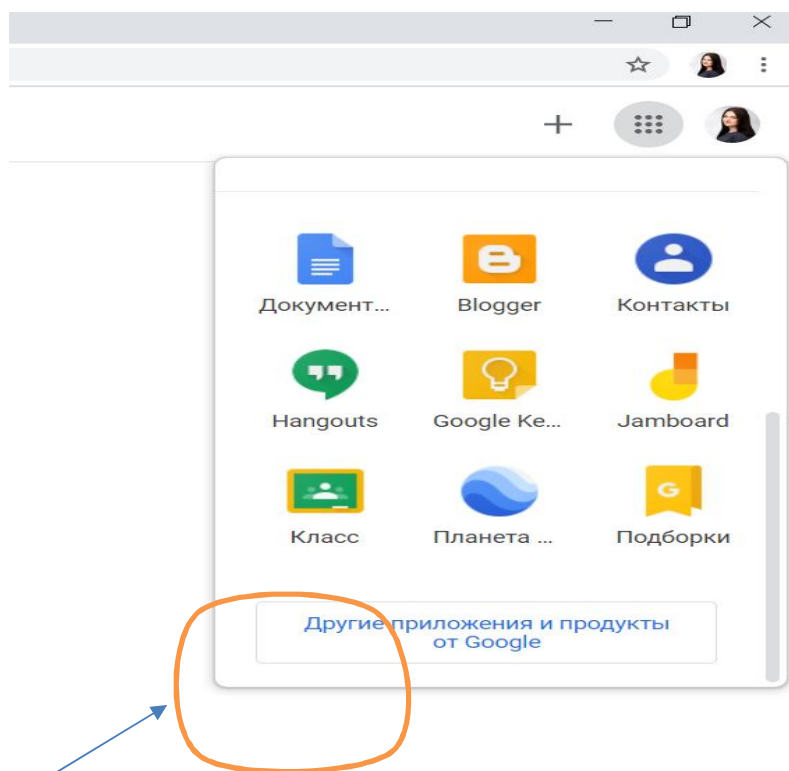

Рис. 1.

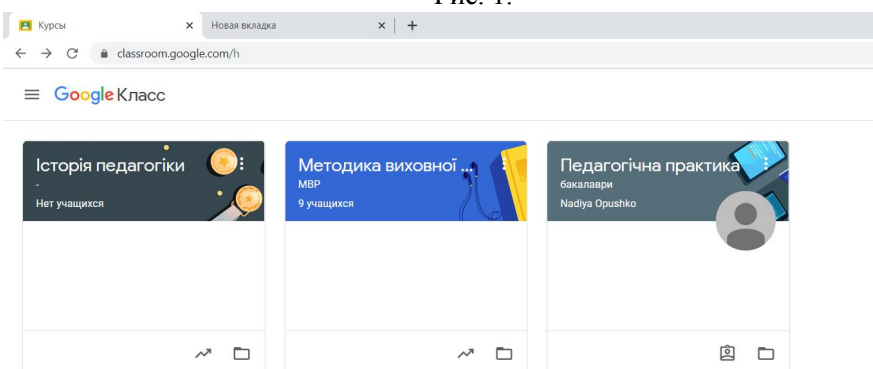

Рис. 2.

На прикладі викладання дисципліни «Методика виховної роботи» пропонуємо прослідкувати етапи реалізації елементів дистанційного навчання. За допомогою GoogleClassroom викладач створює завдання або опитування; призначає завдання за одним чи декількома курсами або окремим студентам. З власної практики викладання дисциплін педагогічного циклу вважаємо, що використання аналізованого додатку є досить ефективним. По-перше, зникає проблема відпрацювання занять, що були пропущені з різних

причин; по-друге, перевірка студентських індивідуальних науково-дослідних завдань чи завдань для самостійної роботи є значно зручнішою, адже студенти в різний час, але у межах установленого викладачем терміну, надсилають виконані завдання, тому оцінювання здійснюється поступово, а не всіх одразу. Ще одна перевага GoogleClassroom – це, власне, встановлення термінів виконання студентами поставлених завдань, що більше спонукає останніх до сумлінного ставлення до роботи. Коли студент подає завдання до завершення терміну виконання, на його документі з'являється статус «Перегляд», що дозволяє викладачеві перевірити роботу. Після перевірки викладач може повернути завдання студенту для доопрацювання. Воно автоматично переходить в статус «Редагування» і студент продовжує роботу над документом. Крім того, є можливість запланувати публікацію завдання на потрібну дату і час, використовуючи опцію «Запланувати» [12]. Окрім термінів, викладач також вказує параметри доступу до доданих матеріалів, відстежує статус виконання завдань та додає коментарі під час їх виконання (рис. 3).

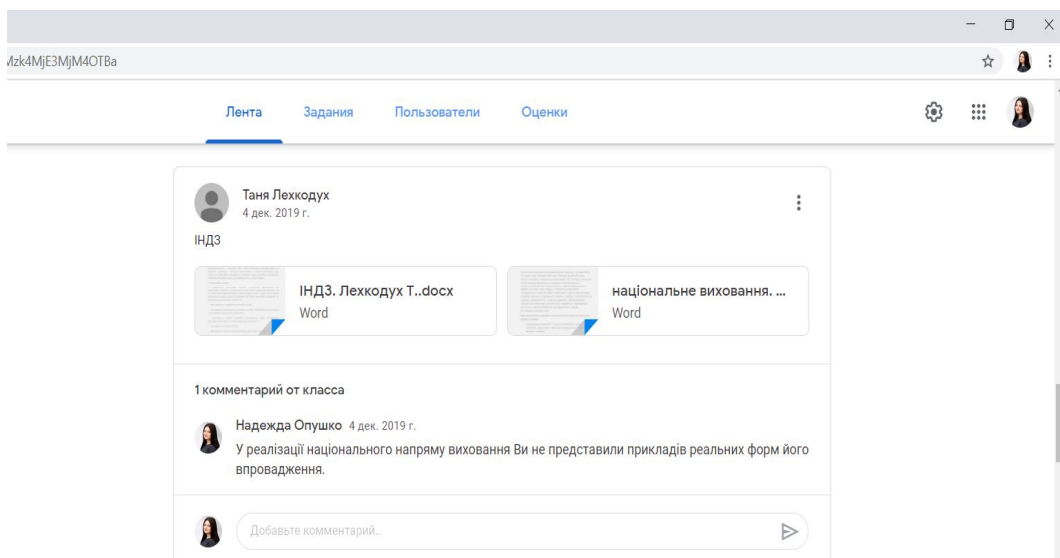

Рис. 3.

Для студентів різних спеціальностей можна створити окремий ключ доступу, який можуть використовувати як студенти, так і інші викладачі з метою приєднання до навчального курсу. Зручність такої функції полягає у тому, що, по-перше, студенти різних спеціальностей не можуть бачити схожі роботи своїх колег з інших курсів, що може знизити можливість плагіату; по-друге, викладачі, які матимуть доступ до курсу, можуть переймати досвід, а керівництво ЗВО – контролювати здійснення освітнього процесу. Доступ до навчального курсу надається шляхом розсилки запрошення до свого курсу використовуючи розсилку групі студентів на пошту кожного з них. Вони, відкриваючи одержаний лист, натискають кнопку «Приєднатися» і автоматично є учасниками класу (рис. 4).

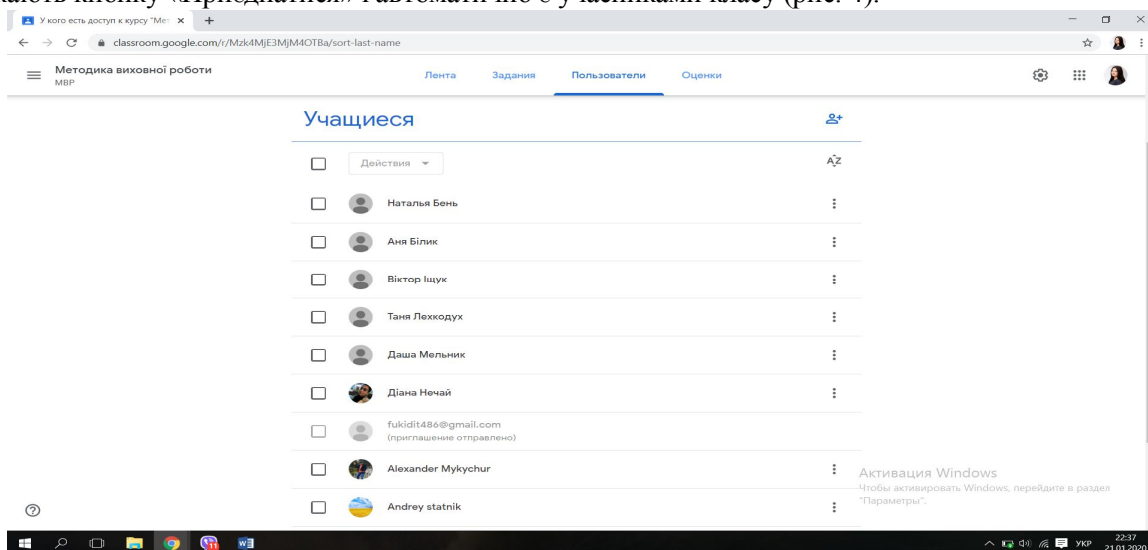

Рис. 4.

Всі записи у додатку Classroom відображаються як у блозі, стрічкою, тому викладач одержує можливість використовувати в Класі дописи 4-х типів: «Створити оголошення», «Створити завдання», «Створити запитання» та «Використати наявний допис». Допис «Створити запитання» призначений для створення запитання з короткою відповіддю або запитання, що має варіанти відповіді. Допис «Створити завдання» призначений для створення індивідуальних завдань. Допис «Використати наявний допис» дає можливість вчителю використати завдання чи запитання створене в іншому класі (в своєму чи тому, до якого він має доступ). Всі чотири типи дописів дають можливість використовувати посилання на файли будь-якого виду з Google-диска, зовнішнє посилання та посилання на відео з YouTube. Таким чином, забезпечені умови для доступу студентів до навчального матеріалу (презентації, лекції, демонстрації, інтерактивні завдання, тестування, додаткова література та відео-уроки). Під час створення завдання у вигляді Google-документа, платформа буде створювати і поширювати індивідуальні копії документа для кожного студента (рис.5). Це дає можливість давати завдання на відновлення записів, вставлення пропущених і завдання, що вимагають розгорнутої відповіді. Також є можливість надання доступу для одночасної роботи над одним документом кільком користувачам. Спільна робота розширює можливості навчання, учні можуть допомагати один одному. Такий підхід сприяє розвитку комунікативної компетентності [12].

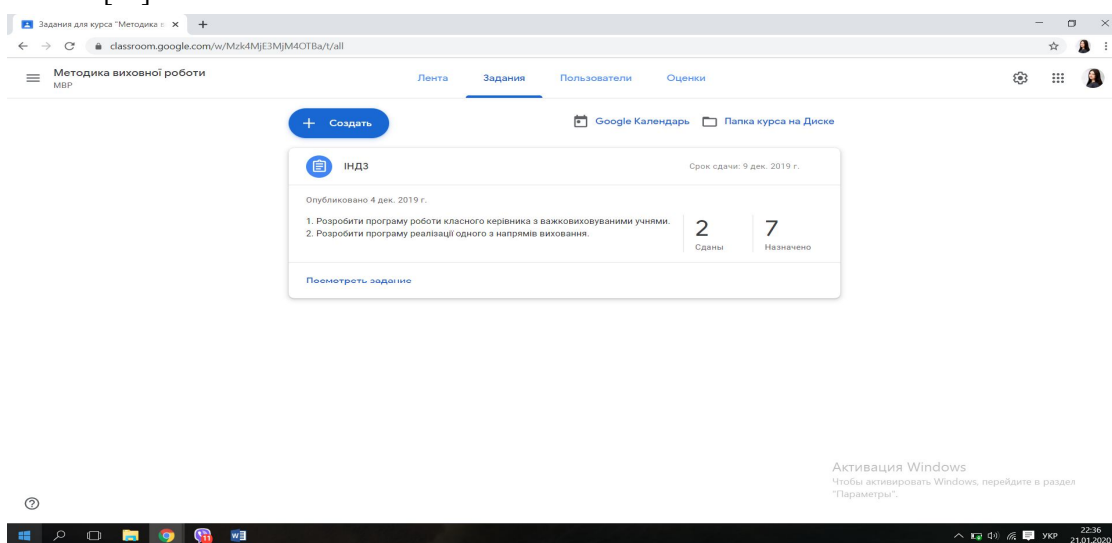

Рис. 5.

Викладач має змогу тримати під контролем виконання всіх поставлених ним завдань. Оцінювання можна виконувати вручну або автоматизовано, наприклад, використовуючи додаток Flubaroo. Система оцінювання може бути адаптована під будь-яку кількість балів (автоматично 100 балів). Після оцінювання за допомогою кнопки «Повернути» оцінка відправляється на пошту кожного учня, хоча за необхідності можна змінити оцінку. Також є можливість експортувати всі оцінки курсу до таблиці (рис. 6) [12].

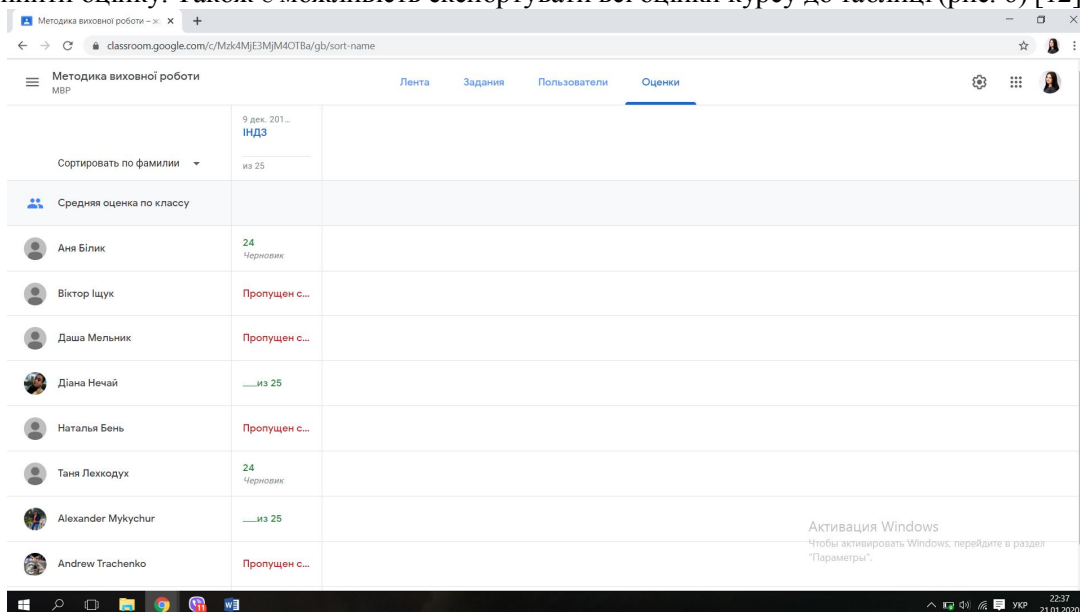

Рис. 6.

Висновки. З огляду на викладений вище матеріал, який ґрунтується на власному практичному досвіді викладання, можемо визначити переваги дистанційного навчання: активне використання в освітньому процесі закладу вищої освіти сучасних інформаційних технологій; постійне вдосконалення професійних навичок викладача; створення системи безперервного навчання.

Переваги використання GoogleClassroom в освітньому процесі полягають у наступному:

- простота використання та безкоштовний доступ;
- ефективне управління власним часом і часом здобувачів освіти;
- налаштування Класу для визначеного кола зацікавлених осіб;
- зручний контроль за виконанням завдань та можливість брати участь в їх реалізації як консультанта для студентів;
- можливість дистанційної комунікації зі студентами.

Звісно, ми не можемо виключити й недоліки такої форми навчання. Найперший недолік убачаємо у значній затраті часу, що відводиться на створення індивідуальних завдань для кожного студента. Однак, вважаємо, що цей недолік може стати проблемним завданням для перспектив подальшого дослідження з цієї тематики.

Література

1. 7 онлайн-платформ для дистанційного навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tvoemisto.tv/news/7_onlaynplatform_dlya_dystantsiyного_navchannya_67484.html (назва з екрану).
2. Авер'янова Н.М. Створення дистанційного курсу за допомогою сервісу Google Клас. Методичні рекомендації / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.kdket.net.ua/files/Google%20%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81.pdf>
3. ВИЩЕ – освітній ресурс / Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://gohigher.org/about> (назва з екрану).
4. Гриценко В. Використання сервісу Google Classroom для управління освітніми процесами / В. Гриценко, І. Юстик // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/2015-10-06-06-17-54/%20seksiia-4/3930-vykorystannya-servisuu-google-classroom-dlya-upravlinnya-osvitnimy-protseamy>
5. Гуревич Р.С. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі / РС Гуревич, МЮ Кадемія, ЮВ Бадюк, ЛС Шевченко. – Вінниця: ТОВ "Діло, 2006.
6. Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014 р. № 1556-VII зі змінами від 2017 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Кадемія М.Ю. Дистанційне навчання у віртуальному університеті як спосіб доступу до якісної освіти / М.Ю.Кадемія, В.О.Уманець // Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету. – Вип.2. – 2016. – С. 175-184.
8. Кронівець Т.М. Правове регулювання дистанційної освіти в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / Т.М.Кронівець // Правова інформатика. – № 2(38). – 2013. – С.19-24.
9. Наказ МОН України "Про затвердження Вимог до вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, наукових, освітньо-наукових установ, що надають освітні послуги за дистанційною формою навчання з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців за акредитованими напрямками і спеціальностями" від 30.10.2013 р. № 1518 / Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1857-13>
10. Наказ Про затвердження Положення про дистанційне навчання / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
11. Петрашик О.В. Дистанційне навчання у вищій школі / О. В. Петрашик // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://confesp.fl.kpi.ua/tu/node/1257> (назва з екрану).
12. Тиненик І.Б. Google Classroom – ефективний інструмент сучасного вчителя / І.Б.Тиненик // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura12/2016/10/16/google-classroom/>

References

1. 7 onlajn-platform dlya dy`stancijnogo navchannya / Elektronny`j resurs. – Rezhym`m dostupu: http://tvoemisto.tv/news/7_onlaynplatform_dlya_dystantsiyного_navchannya_67484.html (nazva z ekranu).
2. Aver'yanova N.M. Stvorennya dy`stancijnogo kursu za dopomogoyu servisu Google Klas. Metody`chni rekomendaciyi / Elektronny`j resurs. – Rezhym`m dostupu: <http://www.kdket.net.ua/files/Google%20%D0%9A%D0%BB%D0%B0%D1%81.pdf>
3. VY`ShhE – osvitnij resurs / Elektronny`j resurs. – Rezhym`m dostupu: <http://gohigher.org/about> (nazva z ekranu).
4. Gry`cenko V., Yusty`k I. Vy`kory`stannya servisu Google Classroom dlya upravlinnya osvitnimy` procesamy` / V. Gry`cenko, I. Yusty`k // Elektronny`j resurs. – Rezhym`m dostupu: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/2015-10-06-06-17-54/%20seksiia-4/3930-vykorystannya-servisuu-google-classroom-dlya-upravlinnya-osvitnimy-protseamy>
5. Gurevy`ch R.S. Vy`kory`stannya informacijny`x tehnologij u navchal`nomu procesi / RS Gurevy`ch, MYu Kademiya, YuV Badyuk, LS Shevchenko. – Vinny`cya: TOV "Dilo, 2006.
6. Zakon Ukrayiny` "Pro vy`shhu osvitu" vid 01.07.2014 r. # 1556-VII zi zminamy` vid 2017 r. / Elektronny`j resurs. – Rezhym`m dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Kademiya M.Yu. Dy`stancijne navchannya u virtual`nomu universy`teti yak sposib dostupu do yakisnoyi osvity` / M.Yu.Kademiya, V.O.Umanecz` // Vidkry`te osvitnye e-seredovy`shhe suchasnogo universy`tetu. – Vy`p.2. – 2016. – S. 175-184.

8. Kronivecz` T.M. Pravove reguluvannya dy`stancijnoyi osvity` v Ukraini: suchasny`j stan ta perspekty`vy` rozvy`tku / T.M.Kronivecz` // Pravova informaty`ka. – # 2(38). – 2013. – S.19-24.
9. Nakaz MON Ukrainy` "Pro zatverdzhennya Vy`mog do vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv ta zakladiv pislyady`plomnoyi osvity`, naukovy`x, osvith`o-naukovy`x ustanov, shho nadayut` osvitni posludy` za dy`stancijnoyu formoyu navchannya z pidgotovky` ta pidvy`shhennya kvalifikaciyi faxivciv za akredy`tovany`my` napryamamy` i special`nostyamy`" vid 30.10.2013 r. # 1518 / Elektronny`j resurs. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1857-13>
10. Nakaz Pro zatverdzhennya Polozhennya pro dy`stancijne navchannya / Elektronny`j resurs. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
11. Petrashy`k O.V. Dy`stancijne navchannya u vy`shhij shkoli / O. V. Petrashy`k // Elektronny`j resurs. – Rezhym dostupu: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1257> (nazva z ekranu).
12. Tynenyk I.B. Google Classroom – efekty`vny`j instrument suchasnogo vchy`telya / I.B.Ty`neny`k // Elektronny`j resurs. – Rezhym dostupu: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura12/2016/10/16/google-classroom/>

УДК 371.2.378

DOI 10.31652/2415-7872-2019-60-91-97

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ-ЕКОНОМІСТІВ У ПРОЦЕСІ ЗДОБУТТЯ ДРУГОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

С. С. Пугач

orcid.org/0000-0002-8757-6974

У статті проаналізовано процес розвитку правової компетентності фахівців-економістів під час здобуття другої вищої освіти. Мета дослідження полягала в обґрунтуванні необхідності розвитку правової компетентності фахівців у процесі неперервної освіти. Обґрунтовано необхідні заходи для розвитку правої компетентності фахівців-економістів під час здобуття другої вищої освіти. Достовірність отриманих даних було перевірено за допомогою кутового перетворення Фішера Φ^ . Подальші наукові розвідки повинні бути спрямовані на розробку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для сприяння розвитку правової компетентності фахівців-економістів.*

Ключові слова: фахова компетентність, правова компетентність, друга вища освіта, фахівці-економісти.

PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF LEGAL COMPETENCE OF ECONOMISTS IN THE PROCESS ACHIEVE A SECOND HIGHER EDUCATION

S. Pugach

The article analyzes the process of development of legal competence of specialists-economists during the second higher education. The purpose of the study is to substantiate the need to develop the legal competence of professionals in the process of continuing education. The necessary measures for the development of the right competence of specialist economists during the second higher education are substantiated. We consider it expedient to supplement the program of their preparation with the following measures: holding professional-oriented seminars and discussions, the topics of which are determined by the recipients of education; conducting trainings to develop skills in the use of legal knowledge in common problematic situations on the practical activities of specialist economists, as a rule, the results of seminars and discussions; introduction of a distance course on the topic: "Legal provision of accounting and taxation of enterprises and organizations". The analysis of changes in the levels of development of legal competence of specialists-economists in the process of obtaining a second higher education showed that: in the experimental groups there was a statistically significant increase in the number of specialists with medium and high levels of development of legal competence in comparison with the control group: the largest increase in the number of specialists with secondary level of development legal competence recorded in the first experimental group; the largest increase in the number of professionals with high levels of legal competence development was recorded in the second and third experimental groups. The study confirmed the hypothesis about the effectiveness of the proposed measures to develop the legal competence of economists in obtaining a second higher education, the reliability of the data obtained was verified by Fisher's angular transformation. Further scientific research should be directed to the development of modern information and communication technologies to promote the development of legal competence of specialist economists.

Keywords: professional competence, legal competence, second higher education, specialist economists.

Процес кардинальних змін в економіці нашої країни, з метою її адаптації до вимог Європейського Союзу, суттєво вплинув на систему освіти, напрями її розвитку та вдосконалення. Освіта в економічно розвинених країнах стала надбанням особистості, засобом її самореалізації в житті, побудови особистої кар'єри. Завдяки освіті люди досягають порозуміння та розвитку їхніх творчих можливостей,